Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

6. märts 2025 *

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – ELTL artikli 260 lõige 2 – Jäätmetöötlus – Direktiiv 2008/98/EÜ – Biljane Donje (Horvaatia) prügilasse ladestatud kiviklibu – Artikli 5 lõige 1 – Mõiste „kõrvalsaadus“ – Artikkel 13 – Liikmesriikide kohustus tagada inimeste tervise ja keskkonna kaitse – Artikli 15 lõige 1 – Kohustus lasta jäätmeid töödelda kas nende valdajal või muudel määratud isikutel – Euroopa Kohtu otsus, millega tuvastati liikmesriigi kohustuste rikkumine – Täitmata jätmine – Rahatrahvid – Põhisumma – Trahv

Kohtuasjas C-315/23,

mille ese on ELTL artikli 260 lõike 2 alusel 23. mail 2023 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Escobar Gómez, M. Mataija ja P. Ondrůšek,

hageja,

versus

Horvaatia Vabariik, esindaja: G. Vidović Mesarek,

kostja,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: esimese koja president F. Biltgen (ettekandja) seitsmenda koja presidendi ülesannetes, viienda koja president M. L. Arastey Sahún ja kohtunik J. Passer,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: horvaadi.

kohtuotsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid 2. mai 2019. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia (Biljane Donje prügila) (C-250/18, edaspidi „kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia“, EU:C:2019:343) täitmiseks, on ta rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

– mõista Horvaatia Vabariigilt ELTL artikli 260 lõike 2 alusel komisjoni kasuks välja põhisumma 840 eurot päevas, mis korrutatakse nende päevade arvuga, mis jäävad kohtuotsuse, millega tuvastati liikmesriigi kohustuste rikkumine, kuulutamise kuupäeva ja selle kuupäeva vahele, mil see liikmesriik asub nimetatud kohtuotsust täitma, või – juhul, kui ta seda ei tee – siis selle kuupäeva vahele, mil Euroopa Kohus teeb otsuse käesolevas menetluses, kusjuures põhisumma on vähemalt 392 000 eurot;

– mõista Horvaatia Vabariigilt komisjoni kasuks välja 7560 euro suuruse päevamääraga karistusmakse selle kohtuotsuse täitmisega viivitamise eest, millega tuvastati liikmesriigi kohustuste rikkumine, alates käesolevas menetluses kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast kuni kuupäevani, mil kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia on täies ulatuses täidetud;

– mõista kohtukulud välja Horvaatia Vabariigilt.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 2008/98/EÜ

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT 2008, L 312, lk 3), artiklis 1 „Sisu ja kohaldamisala“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse meetmed keskkonna ja inimese tervise kaitsmiseks selliselt, et välditakse või vähendatakse jäätmete tekitamise ja käitlemise ebasoodsat mõju ning vähendatakse ressursside kasutamise üldmõju ja suurendatakse sellise kasutamise tõhusust.“

3 Direktiivi artikli 3 punktis 1 on mõiste „jäätmed“ määratletud kui „mis tahes ained või esemed, mille valdaja ära viskab, kavatseb ära visata või on kohustatud ära viskama“.

4 Direktiivi artikli 5 „Kõrvalsaadused“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Aine või eseme, mis on saadud sellise tootmisprotsessi tulemusel, mille esmaseks eesmärgiks ei ole antud eseme tootmine, võib ainult siis tunnistada kõrvalsaaduseks, mitte aga artikli 3 punktis 1 osutatud jäätmeteks, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) aine või eseme edasine kasutamine on kindel;

b) ainet või eset võib kasutada vahetult ilma igasuguse täiendava töötlemiseta peale selle, mis antud tööstusharus üldiselt tavaks;

c) aine või ese on toodetud tootmisprotsessi lahutamatu osana ning

d) edasine kasutamine on seaduslik, st aine või ese vastab konkreetse kasutamise osas kõigile asjakohastele tootele esitatavatele ning keskkonna- ja tervisekaitsenõuetele ning ei avalda lõppkokkuvõttes ebasoodsat mõju keskkonnale ega inimese tervisele.“

5 Direktiivi artiklis 13 „Inimese tervise ja keskkonna kaitse“ on ette nähtud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada jäätmete käitlemine viisil, mis ei sea ohtu inimese tervist ega kahjusta keskkonda ning mis eelkõige:

a) ei ohusta vett, õhku, pinnast, taimi ega loomi;

b) ei põhjusta müra- ega lõhnahäiringuid ning

c) ei kahjusta paikkonda ega erihuvi pakkuvaid paiku.“

6 Direktiivi 2008/98 artikli 15 „Vastutus jäätmekäitluse eest“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et iga esmane jäätmetekitaja või muu jäätmevaldaja viib ise läbi oma jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või laseb selle korraldada era- või avalikul jäätmekogujal vastavalt artiklitele 4 ja 13.“

2023. aasta teatis

7 Komisjoni teatise 2023/C 2/01 „Rahalised karistused rikkumismenetluses“ (ELT 2023, C 2, lk 1; edaspidi „2023. aasta teatis“) punktides 3 ja 4 on ette nähtud vastavalt „karistusmakseid“ ja „põhisummat“ käsitlevad eeskirjad.

8 Teatise punkt 3.2 „Raskuskoefitsiendi kohaldamine (tegur vahemikus 1–20)“ on sõnastatud järgmiselt:

„Raske rikkumisega on alati tegemist siis, kui liikmesriik ei täida kohtuotsust […]. Selleks et kohandada karistus juhtumi konkreetsete asjaoludega, määrab komisjon raskuskoefitsiendi järgmise kahe parameetri alusel: nende liidu õigusnormide tähtsus, mida rikuti või mis jäeti üle võtmata, ning rikkumise mõju üld- ja erihuvidele.

[…] rikkumise raskus [määratakse] kindlaks komisjoni määratud koefitsiendiga, mis jääb vahemikku 1–20.“

9 Teatise punkt 3.3 „Kestuskoefitsendi kohaldamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„[…]

Kestuskoefitsienti väljendatakse kordajana vahemikus 1–3. See arvutatakse määraga 0,10 kuus alates esimese kohtuotsuse kuupäevast […]

[…]“.

10 Teatise punktis 3.4 „Liikmesriigi maksevõime“ on ette nähtud:

„[…]

Hoiatava mõju saavutamiseks vajalik karistusmäär sõltub liikmesriigi maksevõimest. Hoiatavat mõju kajastab tegur n. See on määratletud kui asjaomase liikmesriigi sisemajanduse koguprodukti (SKP) […] kaalutud geomeetriline keskmine võrreldes liikmesriikide keskmise SKPga (kaalutud kahega) ja asjaomase liikmesriigi rahvaarvuga võrreldes liikmesriikide rahvaarvu keskmisega (kaal üks). See näitab asjaomase liikmesriigi maksevõimet võrreldes teiste liikmesriikide maksevõimega:

$$\text{facteur n} = \left(\frac{\text{PIB}_\text{n}}{\text{PIB}_\text{moy}}\right)^{2/3} \text{x} \left(\frac{\text{Pop}_\text{n}}{\text{Pop}_\text{moy}}\right)^{1/3}$$

[…]

[K]omisjon [on] otsustanud vaadata läbi teguri n arvutamise meetodi, mis nüüdsest põhineb esiteks liikmesriigi SKP-l ja teiseks tema elanike arvul kui demograafilisel kriteeriumil, mis võimaldab säilitada mõistliku liikmesriikidevahelise erinevuse. Kui teguri n arvutamisel moodustab ühe kolmandiku liikmesriigi rahvaarv, siis vähendab see liikmesriikide tegurite n erinevust mõistlikul määral võrreldes üksnes liikmesriikide SKP-l põhineva arvutusega. Samuti suurendab see teguri n arvutamise stabiilsust, kuna rahvaarv tõenäoliselt ei muutu märkimisväärselt igal aastal. Seevastu võivad liikmesriigi SKP kõikumised aastate lõikes olla suuremad, eriti majanduskriisi ajal. Samal ajal moodustab liikmesriigi SKP teguri n arvutamisel endiselt kaks kolmandikku ja on endiselt peamine tegur, et hinnata tema maksevõimet.

[…]“.

11 2023. aasta teatise punktis 4.2 on põhisumma arvutamise meetodit täpsustatud järgmiselt:

„Põhisumma arvutatakse üldjoontes sarnaselt karistusmakse arvutamise meetodiga, see tähendab:

– kindla suurusega summa korrutatakse raskuskoefitsiendiga,

– tulemus korrutatakse teguriga n,

– tulemus korrutatakse rikkumise kestuse päevade arvuga […]

[…]“.

12 Teatise punktis 4.2.1 on sätestatud:

„Põhisumma arvutamiseks korrutatakse päevasumma rikkumise kestusega päevades. Rikkumise kestus päevades määratakse kindlaks järgmiselt:

– [ELTL] artikli 260 lõike 2 alusel esitatud hagide puhul on see nende päevade arv, mis jääb esimese kohtuotsuse kuulutamise ja rikkumise lõppemise kuupäeva vahele, või juhul, kui rikkumist ei lõpetata, siis [ELTL] artikli 260 kohase kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva vahele,

[…]“.

13 Teatise punktis 4.2.2 on sätestatud:

„Põhisumma arvutamisel kasutab komisjon sama raskuskoefitsienti ja tegurit n kui karistusmakse arvutamisel […]

Põhisumma arvutamisel kasutatav kindla suurusega summa on väiksem kui karistusmaksete puhul. […]

Põhisumma arvutamisel kasutatav kindla suurusega summa on sätestatud I lisa punktis 2.

[…]“.

14 2023. aasta teatise I lisa „Euroopa Liidu Kohtule esitatavate rahaliste karistuste kindlaksmääramiseks kasutatavad andmed“ punktis 1 on ette nähtud, et teatise punktis 3.1 nimetatud kindla suurusega summa, mida kasutatakse karistusmakse arvutamisel, on 3000 eurot päevas; selle punktis 2 on ette nähtud, et teatise punktis 4.2.2 nimetatud kindla suurusega summa, mida kasutatakse põhisumma arvutamisel, on 1000 eurot päevas, ning selle punktis 3 on ette nähtud, et tegur n on Horvaatia Vabariigi puhul 0,14. I lisa punktis 5 on täpsustatud, et Horvaatia Vabariigi puhul on minimaalne põhisumma 392 000 eurot.

Kohtuotsus komisjon vs. Horvaatia

15 Oma otsuses komisjon *vs*. Horvaatia leidis Euroopa Kohus, et:

– kuna Horvaatia Vabariik ei tuvastanud, et Biljane Donje (Horvaatia) prügilasse ladestatud kiviklibu on jääde, mitte aga kõrvalsaadus, ja et seda tuleb käidelda jäätmetena, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artikli 5 lõikest 1;

– kuna Horvaatia Vabariik ei võtnud kõiki vajalikke meetmeid tagamaks, et Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmeid käideldakse viisil, mis ei sea ohtu inimese tervist ega kahjusta keskkonda, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artiklist 13, ja

– kuna Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid tagamaks, et Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmete valdaja viib ise läbi jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või laseb selle korraldada era- või avalikul jäätmekogujal, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artikli 15 lõikest 1.

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

16 Komisjon palus 28. mai 2019. aasta kirjas Horvaatia Vabariigil edastada talle kohtuotsuse komisjon *vs*. Horvaatia täitmiseks võetud või kavandatud meetmed koos üksikasjaliku ajakavaga.

17 Horvaatia Vabariik märkis oma 17. oktoobri 2019. aasta vastuses, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kiviklibu on mõeldud Zadari (Horvaatia) lennujaama renoveerimiseks ja pealmaakaevanduste taastamiseks mahajäetud boksiidikaevandustes. Liikmesriik teatas reast meetmetest, mis tuleb selleks võtta, kuid ei esitanud siiski kavandatud meetmete rakendamise ajakava.

18 Olles leidnud pärast komisjoni ja Horvaatia ametiasutuste vahel 5. ja 6. novembril 2019 ning 16. juunil 2021 toimunud kohtumist, et Horvaatia Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs*. Horvaatia täitmiseks, kuna Horvaatia ametiasutused ei olnud täpsustanud, milliseid konkreetseid meetmeid nad kavatsevad selle kohtuotsuse täitmiseks võtta ja millise tähtaja jooksul nad neid meetmeid rakendavad, saatis komisjon 23. septembril 2021 sellele liikmesriigile ametliku kirja, paludes tal esitada oma seisukohad kahe kuu jooksul alates kirja kättesaamisest.

19 Horvaatia Vabariik vastas sellele ametlikule kirjale 23. novembril 2021, märkides, et Biljane Donje prügilasse ladestatud aine moodustava ning klibu kujul esineva kiviräha (edaspidi „kõnealune rähk“) ehitusmaterjalina kasutamise potentsiaali kindlakstegemiseks läbiviidav omaduste analüüs on endiselt pooleli ning et selle analüüsi tegemiseks valiti riigihankemenetluses välja ekspert, kes peaks esitama oma eksperdiarvamuse hiljemalt 21. märtsiks 2022. Liikmesriik täpsustas, et kohtuotsuse komisjon *vs*. Horvaatia täitmine sõltub selle aruande järeldustest.

20 Horvaatia Vabariik leidis, et kui eksperdiarvamusest nähtub, et kõnealust rähka saab kasutada ehitusmaterjalina, on tal kolm võimalust. Esimene võimalus on sisuliselt see, et kiviklibu tehakse üldise huvi projektide elluviimiseks tasuta kättesaadavaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsusüksustele, kellel tuleb paluda eelnevalt väljendada oma huvi klibu saamiseks. Teine võimalus juhul, kui esimese võimaluse vastu huvi puudub või kui huvist ei piisa kogu klibu jaoks, on müüa see riigihanget korraldamata kohalikele või piirkondlikele omavalitsusüksustele või Horvaatia riigi omatavatele või asutatud juriidilistele isikutele äriprojektide või selliste projektide elluviimiseks, mis ei ole üldise huvi projektid. Kolmas võimalus on müüa kiviklibu riigihanke raames. Horvaatia Vabariik juhtis tähelepanu ka sellele, et enne ehituses kasutamist võib osutuda vajalikuks kõnealust rähka töödelda; see vajaks kahe esimese võimaluse puhul uue riigihankemenetluse alustamist, mille tähtaega võidakse vaidlustamise korral pikendada. Pealegi sõltub kõnealuse räha töötlemise ootuspärane kestus eri teguritest ning isegi pärast töötlemist võib Horvaatia Vabariik kõnealust rähka kasutada nende kolme võimaluse kohaselt, mis toob kaasa menetluse täiendavad etapid.

21 Horvaatia Vabariik märkis, et kui eksperdiarvamuse järeldustest ilmneb, et prügilasse ladestatud kõnealust rähka ei saa kasutada ehitusmaterjalina, kohaldab ta 15. juuli 2021. aasta jäätmekäitlusseadust (zakon o gospodarenju otpadom, *Narodne novine*, br. 84/2021; edaspidi „jäätmekäitlusseadus“). Sellisel juhul annavad Horvaatia ametiasutused kõnealuse räha käitlemiseks üle volitatud isikule või tarnivad need väljapoole Horvaatiat vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrusele (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (ELT 2006, L 190, lk 1).

22 Käesoleva kohtuotsuse punktides 20 ja 21 nimetatud kahe võimaluse korral peavad need ametiasutused kõigepealt korraldama riigihanke ja seejärel tagama Biljane Donje prügila taastamise vastavalt jäätmekäitlusseadusele.

23 Horvaatia Vabariik täpsustas ka, et ta lisab Biljane Donje prügila jäätmekavasse enne 2021. aasta lõppu.

24 Kuna komisjon leidis, et liikmesriik ei ole võtnud kohtuotsuse komisjon *vs*. Horvaatia täitmiseks vajalikke meetmeid, esitas ta 23. mail 2023 käesoleva hagi.

25 Euroopa Kohtu presidendi 4. märtsi 2024. aasta otsusega peatati menetlus käesolevas kohtuasjas kuni kohtuotsuse kuulutamiseni kohtuasjas C-147/23. Pärast 25. aprilli 2024. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Poola (rikkumisest teavitajate direktiiv) (C-147/23, EU:C:2024:346) kuulutamist andis Euroopa Kohtu president samal päeval korralduse jätkata menetlust käesolevas kohtuasjas.

Hagi

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

Poolte argumendid

26 Komisjoni hagi põhineb kolmel etteheitel, mille kohaselt on rikutud vastavalt direktiivi 2008/98 artikli 5 lõiget 1, artiklit 13 ja artikli 15 lõiget 1.

27 Esimeses etteheites arvustab komisjon seda, et Horvaatia Vabariik ei võtnud kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks vajalikke meetmeid, et lõpetada direktiivi 2008/98 artikli 5 lõike 1 rikkumine, kuna see liikmesriik ei ole tuvastanud, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kiviklibu on jääde.

28 Komisjon väidab, et vaatamata selle kohtuotsuse kuulutamisele jäi liikmesriigi lähenemine kõnealuse räha suhtes sisuliselt samaks kui enne kohtuotsuse kuulutamist. Horvaatia Vabariigi poolt kohtueelses menetluses esitatud seisukohtadest, mis on ära toodud käesoleva kohtuotsuse punktides 19–23, nähtub nimelt komisjoni sõnul, et Horvaatia ametiasutused jätkasid selle väljaselgitamist, kas seda rähka on võimalik kasutada ehituses, mis näitab, et seda rähka käsitatakse endiselt kõrvalsaadusena, mille edasine kasutamine tuleb tagada, mitte jäätmena.

29 Mis puudutab Horvaatia Vabariigi poolt kohtueelses menetluses esitatud kaalutlusi Biljane Donje prügilasse ladestatud kõnealuse räha võimaliku edaspidise kasutamise kohta, siis märgib komisjon, et nimetatud liikmesriik üksnes kaalus võimalust seda rähka ehitusmaterjalina kasutada.

30 Pealegi ei lükka asjaolu, et oma vastuses ametlikule kirjale kirjeldas Horvaatia Vabariik juhuks, kui kõnealuse räha ehituseks kasutamine osutub võimatuks, täiendavaid meetmeid, mida tema jäätmekäitluse õigusnormid nõuavad, sealhulgas Biljane Donje prügila lisamist jäätmekavasse, kuidagi ümber seda, et kõnealuse räha ehituseks kasutamise võimalikkus ei ole kindel. Väide, et rähk võib olla jääde, on pelk spekulatsioon, mis ei ole piisav, et lõpetada kohtuotsuses komisjon *vs.* Horvaatia tuvastatud direktiivi 2008/98 artikli 5 lõike 1 rikkumine. Samuti ei piisa selleks sellest, et liikmesriik teatas ettevalmistavatest sammudest, näiteks jäätmekava muudatustest.

31 Komisjon järeldab sellest, et direktiivi 2008/98 artikli 5 lõike 1 rikkumine jätkub.

32 Teise etteheitega arvustab komisjon seda, et Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks, et lõpetada direktiivi artikli 13 rikkumine, nagu Euroopa Kohus selle kohtuotsuses tuvastas, kuna see liikmesriik ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et tagada Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmete käitlemine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega kahjusta keskkonda.

33 Komisjon väidab, et vaidlust ei ole selles, et neid jäätmed on endiselt ladestatud ebaseaduslikult, samasse kohta ja samal viisil. Sellest tuleneb, et Horvaatia Vabariik ei taganud Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmete nõuetekohast kõrvaldamist rikkumise jätkumise hindamisel aluseks võetaval kuupäeval, st 23. novembril 2021.

34 Komisjon lisab, et meetmetest, mida liikmesriik pärast seda kuupäeva oli võtnud, ei saa järeldada ka seda, et jäätmete kõrvaldamiseks on võetud tõhusaid meetmeid vastavalt direktiivile 2008/98.

35 Komisjon järeldab sellest, et direktiivi 2008/98 artikli 13 rikkumine jätkub.

36 Kolmandas etteheites arvustab komisjon seda, et Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks, et lõpetada direktiivi 2008/98 artikli 15 lõike 1 rikkumine, nagu Euroopa Kohus selles kohtuotsuses tuvastas, kuna liikmesriik ei ole võtnud vajalikke meetmeid tagamaks, et Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmete valdaja viib ise läbi jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või laseb selle korraldada era- või avalikul jäätmekogujal.

37 Komisjon tuletab sellega seoses meelde, et vastavalt direktiivile 2008/98 eelnenud nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiivi 75/442/EMÜ jäätmete kohta (EÜT 1975, L 194, lk 39; ELT eriväljaanne 15/01, lk 23) artiklit 8 käsitlevale kohtupraktikale on liikmesriigid kohustatud tagama ebaseaduslike prügilate saneerimise.

38 Rikkumise jätkumise hindamisel aluseks võetaval kuupäeval, st 23. novembril 2021, oli kõnealune rähk aga endiselt alusetult ladestatud Biljane Donje prügilas ja seda ei töödeldud, kuna Horvaatia Vabariik ei olnud võtnud vajalikke meetmeid, et tagada direktiivi 2008/98 artikli 15 lõikest 1 tulenevate kohustuste täitmine.

39 Seetõttu leiab komisjon, et direktiivi 2008/98 artikli 15 lõike 1 rikkumine jätkub.

40 Horvaatia Vabariik palub Euroopa Kohtul jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

41 Mis puudutab esiteks etteheidet, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 5 lõiget 1, siis väidab see liikmesriik, et Euroopa Kohtu menetluses kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia, tuvastati, et kõnealune rähk on Horvaatia Vabariigile kuuluv maavara ja järelikult peavad riigisisesed ametiasutused järgima 25. mai 2018. aasta riigivara haldamise seadust (zakon o upravljanju državnom imovinom, *Narodne novine*, br. 52/18), täpsemalt selle seaduse artiklit 9. Vastavalt sellele artiklile, mis näeb ette riigivara mõistliku, läbipaistva ja avaliku haldamise Horvaatia Vabariigi jätkusuutliku arengu eesmärgil, ja eelkõige selleks, et kõik riigivaraga tehtavad toimingud oleksid kooskõlas hea halduse ja riigivara haldamise põhimõtetega, pidid Horvaatia ametiasutused kõigepealt tuvastama, et kõnealust rähka ei ole võimalik kasutada ehituses, sest see on Biljane Donje prügila saneerimiseks kõige soodsam ja kiirem võimalus.

42 Samal ajal algatas majandus- ja säästva arengu ministeerium (Horvaatia) tema sõnul kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks menetluse, mille eesmärk on kanda see prügila vastavalt jäätmekäitlusseadusele saneerimisprojektide nimekirja just nimelt juhuks, kui pärast prügilasse ladestatud kõnealuse räha omaduste üksikasjalikku analüüsi ilmneb, et nende edasine kasutamine ehitusmaterjalina ei ole võimalik. Sellisel juhul on tema sõnul kavas kõnealuse räha ohutu käitlemine vastavalt jäätmekäitlusseadusele.

43 Horvaatia Vabariik täpsustab, et arvestades mitme ekspertiisi tulemusi, milles toodi välja kõnealuse räha ehitusmaterjalina korduskasutuse piirangud ja asjaolu, et rähka ei ole võimalik kasutada mahajäetud pealmaakaevanduste täiteks, järeldasid Horvaatia ametiasutused, et kõik võimalused kõnealuse räha kõrvalsaadusena kasutamiseks on ammendatud, mistõttu saneeritakse Biljane Donje prügila vastavalt jäätmekäitlusseadusele. Liikmesriik väidab, et ta asus seetõttu seisukohale, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kõnealune rähk on jääde, mitte kõrvalsaadus, ning et seda tuleb sellisena töödelda, mistõttu ta täitis direktiivi 2008/98 artikli 5 lõikest 1 tulenevad kohustused.

44 Teiseks, mis puudutab etteheidet direktiivi artikli 13 rikkumise kohta, siis väidab Horvaatia Vabariik, et just selleks, et kaitsta inimeste tervist ja keskkonda vastavalt direktiivi kõnealuste sätete eesmärgile, astusid tema ametiasutused samme selleks, et tagada Biljane Donje prügila tõhusamaks saneerimiseks vajalikud eeltingimused, nii et oleks tagatud kõnealuse räha korduskasutamine ehituses. Selleks oli vaja teha mitu ekspertiisi, mis Horvaatias COVID-19 pandeemia tõttu võetud tavapärast elukorraldust piiravate ja peatavate meetmete tõttu hilinesid.

45 Horvaatia Vabariik vaidleb seega vastu komisjoni väitele, et ta ei ole võtnud ühtegi olulist meedet kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks. Liikmesriigi sõnul on tema ametiasutused järjepidevalt tegutsenud selle nimel, et leida parim lahendus kõnealuse räha kõrvaldamiseks viisil, mis vastab tervise- ja keskkonnanõuetele. Tuginedes järeldustele, mis tehti Horvaatia geoloogiainstituudi 2018. aasta juuni aruandes, mis käsitleb Biljane Donje kohaliku omavalitsusüksuse ja selle laiema ümbruse õhu, põhjavee ja kodumajapidamiste veepaakidesse kogutud vihmavee kvaliteedi analüüsi, millest nähtub, et olukord on potentsiaalselt mürgiste orgaaniliste ja anorgaaniliste parameetrite seisukohast rahuldav, otsustasid Horvaatia ametiasutused teha lisaekspertiise, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, et tagada kõnealuse räha korduskasutamine ja selle tõhus kõrvaldamine. Nende lisaekspertiiside järelduste põhjal jõuti siiski järeldusele, et kõnealune prügila tuleb saneerida vastavalt jäätmekäitlusseadusele.

46 Horvaatia Vabariik märgib sellega seoses, et kehtestati üksikasjalik ajakava kõnealuste jäätmete Biljane Donje prügilast kõrvaldamiseks, mis toimub ajavahemikul 2023. aasta augustist kuni 2025. aasta augustini.

47 Kolmandaks, mis puudutab etteheidet direktiivi 2008/98 artikli 15 lõike 1 rikkumise kohta, siis täpsustab Horvaatia Vabariik, et ta oli ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppekuupäevaks ja käesoleva hagi esitamise kuupäevaks juba lisanud Biljane Donje prügila saneerimise projekti 2017.–2022. aasta jäätmekavasse, mida muudeti 2022. aasta jaanuaris. Lisaks töötas liikmesriik uues, 2023.–2028. aasta jäätmekavas välja selle prügila saneerimisprojekti ja määras kindlaks kõik muud etapid, mis tuleb läbida ajavahemikul 2023. aasta augustist kuni 2025. aasta augustini, et viia lõpule prügila täielik saneerimine.

48 Horvaatia Vabariik märgib oma vasturepliigis selle etteheite kohta lisaks, et tema ametiasutuste lähenemisviis, mis seisneb selles, et nad kontrollivad kõnealuse räha korduskasutamise võimalust vastavalt riigivara haldamist käsitlevatele riigisisestele õigusnormidele, on põhjendatud, arvestades direktiiviga 2008/98 kehtestatud jäätmehierarhiat, mille kohaselt tuleb kõrvaldamisele eelistada korduskasutamiseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või mis tahes muud taaskasutamist.

Euroopa Kohtu hinnang

49 ELTL artikli 260 lõikes 2 on ette nähtud, et kui komisjoni hinnangul ei ole asjaomane liikmesriik võtnud meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, võib komisjon pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma märkused, anda asja kohtusse, näidates ära põhisumma või karistusmakse suuruse, mille see liikmesriik peab tasuma ja mida komisjon peab asjaoludele vastavaks.

50 Selle hindamisel, kas tegemist on liikmesriigi kohustuste rikkumisega ELTL artikli 260 lõike 2 tähenduses, tuleb võtta aluseks kuupäev, mil lõpeb selle sätte alusel saadetud ametlikus kirjas määratud tähtaeg (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Kuna käesoleval juhul saatis komisjon ametliku kirja 23. septembril 2021, tuleb käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemise hindamisel aluseks võtta selles kirjas määratud tähtaja lõppemise kuupäev, st 23. november 2021.

52 Samuti tuleb meenutada, et liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastava kohtuotsuse resolutsioon, milles kirjeldatakse Euroopa Kohtu tuvastatud rikkumist, on eriliselt tähtis nende meetmete kindlaksmääramisel, mida see liikmesriik peab selle kohtuotsuse täielikuks täitmiseks võtma. Sellise kohtuotsuse resolutsiooni tuleb mõista sama kohtuotsuse põhjendusi arvestades (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

– *Etteheide, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 5 lõiget 1*

53 Direktiivi 2008/98 artikli 5 lõike 1 kohaselt võib aine või eseme, mis on saadud sellise tootmisprotsessi tulemusel, mille esmaseks eesmärgiks ei ole selle aine või eseme tootmine, tunnistada mitte „jäätmeks“ direktiivi artikli 3 punkti 1 tähenduses, vaid „kõrvalsaaduseks“ ainult siis, kui on täidetud artikli 5 lõike 1 punktides a–d toodud kumulatiivsed tingimused. Nende tingimuste hulgas on punktis a ette nähtud tingimus, mille kohaselt „aine või eseme edasine kasutamine [peab olema] kindel“.

54 Kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia resolutsiooni punkti 1 esimeses lõigus leidis Euroopa Kohus, et kuna Horvaatia Vabariik ei tuvastanud, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kiviklibu on jääde, mitte aga kõrvalsaadus, ja et seda tuleb jäätmetena käidelda, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artikli 5 lõikest 1.

55 Kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia resolutsiooni punkti 1 esimene lõik põhines selle kohtuotsuse punktides 37, 38, 42 ja 43 tehtud järeldusel, et kõnealust rähka ei saa pidada „kõrvalsaaduseks“ direktiivi 2008/98 artikli 5 lõike 1 tähenduses, vaid see on „jääde“ selle direktiivi artikli 3 punkti 1 tähenduses, kuna selle edasine kasutamine valdaja poolt ei ole kindel ja on mõeldav üksnes kaugemas perspektiivis.

56 Käesoleval juhul nähtub nii Horvaatia Vabariigi 23. novembri 2021. aasta vastusest ametlikule kirjale – vastuse kuupäev langeb kokku ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemise kuupäevaga – kui ka kostja vastusest, et analüüs, mille eesmärk oli teha kindlaks, kas kõnealust rähka saab kasutada ehitusmaterjalina, oli ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemisel pooleli ning et selle analüüsi läbiviimise eest vastutava eksperdi järeldusi oodati hiljemalt 21. märtsiks 2022. Oma vastuses täpsustas liikmesriik kõigepealt, et kohtuotsuse komisjon *vs.*

Horvaatia täitmine sõltub kõnealuse räha omadusi käsitleva ekspertiisi järeldustest. Seejärel viitas ta eri võimalustele, mis on tema kasutuses juhul, kui ekspertiisist peaks ilmnema, et seda rähka saab kasutada ehitusmaterjalina, ning lõpuks kinnitas ta, et kui ekspertiisist peaks ilmnema, et selline korduskasutamine ei ole võimalik, tagatakse kõnealuse räha ohutu käitlemine vastavalt jäätmekäitlusseadusele.

57 Sellest järeldub, et kõnealuse rikkumise jätkumise hindamisel aluseks võetaval kuupäeval ehk 23. novembril 2021 ei olnud Horvaatia Vabariik ikka veel tuvastanud, et kõnealune rähk kujutab endast „jäädet“ direktiivi 2008/98 artikli 3 lõike 1 tähenduses ja et seda tuleb käidelda jäätmena, vaid ta kaalus endiselt selle räha edasise kasutamise võimalust, ilma et ta oleks siiski saanud väita, et see kasutamine on kindel.

58 Seda järeldust ei lükka ümber esiteks selle liikmesriigi argument, et ta pidi järgima käesoleva kohtuotsuse punktis 41 mainitud riigivara haldamise seadust, mis näeb ette riigivara hea halduse kohustuse. Nimelt tuleneb selgelt väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriik ei saa tugineda oma õiguskorras kehtivatele sätetele, tavadele või olukordadele, et põhjendada liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist (20. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Bulgaaria (erikaitsealade kaitse), C-85/22, EU:C:2024:535, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Teiseks on võetud või kavandatud meetmed, millele Horvaatia Vabariik tugineb tõendamaks, et ta on täitnud kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia osas, mis kohustab teda tuvastama, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kõnealune rähk on jääde, mitte kõrvalsaadus, hilisemad ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemisest, st 23. novembrist 2021, ning seega ei ole need asjakohased kõnealuse rikkumise jätkumise hindamisel. Eelkõige Horvaatia valitsuse otsus, millega muudeti 2017.–2022. aasta jäätmekava ja millega Biljane Donje prügila kanti saneerimisprojektide loetellu, Horvaatia valitsuse otsus selle prügila saneerimise kohta ning majandus- ja säästva arengu ministri otsus, millega anti korraldus see prügila saneerida, tehti nimelt vastavalt 30. detsembril 2021, 24. augustil 2023 ja 30. augustil 2023 ehk seega pärast kõnealuse rikkumise jätkumise hindamisel aluseks võetavat kuupäeva.

60 Kolmandaks ei saa nõustuda ka Horvaatia Vabariigi argumendiga, et tema lähenemisviis, mis seisnes kõnealuse räha korduskasutamise võimaluse kontrollimises, oli direktiiviga 2008/98 kehtestatud jäätmehierarhia seisukohast põhjendatud. Sellise argumendiga hiilitakse nimelt kõrvale ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevast liikmesriikide kohustusest võtta vajalikud meetmed liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastava Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks.

61 Neil asjaoludel tuleb nõustuda komisjoni etteheitega, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 5 lõiget 1.

– *Etteheide, et on rikutud direktiivi 2008/98 artiklit 13*

62 Direktiivi 2008/98 artikli 13 kohaselt „[võtavad liikmesriigid] vajalikud meetmed, et tagada jäätmete käitlemine viisil, mis ei sea ohtu inimese tervist ega kahjusta keskkonda“.

63 Kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia resolutsiooni punkti 1 teises lõigus leidis Euroopa Kohus, et kuna Horvaatia Vabariik ei võtnud kõiki vajalikke meetmeid tagamaks, et Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmeid käideldakse viisil, mis ei sea ohtu inimese tervist ega kahjusta keskkonda, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artiklist 13.

64 Sellega seoses nähtub kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia punktidest 59 ja 60, et Horvaatia pädevad ametiasutused ei olnud võtnud vajalikke meetmeid, et tagada nende jäätmete kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega kahjusta keskkonda, peaaegu seitsme aasta jooksul, mis on „märkimisväärne ajavahemik“.

65 Sellele järeldusele jõudmiseks tuletas Euroopa Kohus kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia punktides 55 ja 56 meelde oma kohtupraktikat, millest nähtub, et keskkonna oluline halvenemine pika ajavahemiku vältel, mil pädevad asutused ei sekku, tuleneb loomuldasa jäätmete olemasolust prügilas ja seda olenemata jäätmete liigist. Kui keskkonna oluline halvenemine jätkub pikema aja jooksul ilma pädevate asutuste sekkumiseta, võib see näidata, et asjaomane liikmesriik on ületanud talle direktiivi 2008/98 artikliga 13 antud kaalutlusruumi piire.

66 Horvaatia Vabariigi 23. novembri 2021. aasta vastuses ametlikule kirjale ja kostja vastuses ei vaidle see liikmesriik aga vastu sellele, et kõnealune rähk oli ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemisel ehk 23. novembril 2021 endiselt ladustatud Biljane Donje prügilas, ning et prügila saneerimist ei olnud veel alustatud.

67 Horvaatia Vabariigi argumendid ei lükka seda järeldust ümber.

68 Esiteks ei saa nõustuda Horvaatia argumendiga, et just selleks, et kaitsta inimeste tervist ja keskkonda vastavalt direktiivi 2008/98 asjakohaste sätete eesmärgile, astusid liikmesriigi ametiasutused samme selleks, et tagada Biljane Donje prügila tõhusamaks saneerimiseks vajalikud eeltingimused, nii et oleks tagatud kõnealuse räha korduskasutamine ehituses. Nimelt, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 65 viidatud kohtupraktikat, toetab see argument pigem komisjoni väidet selle direktiivi artikli 13 rikkumise kohta kui lükkab selle ümber.

69 Teiseks nähtub Horvaatia Vabariigi kostja vastuses esitatud täpsustustest, et ekspertiisi järeldused, millest ilmnes, et Biljane Donje prügilasse ladestatud kõnealust rähka ei saa ehitusmaterjalina kasutada, saadi 5. juulil 2022. Kirjalikest dokumentidest, mille liikmesriik esitas, nähtub samuti, et alles pärast ekspertiisi järelduste saamist jõudis ta järeldusele, et kuna kõik võimalused kõnealuse räha korduskasutamiseks on ammendatud, tuleb kõnealune prügila saneerida. Seega on nii ekspertiisi järeldused kui ka *a fortiori* meetmed, mis võeti või kavandati pärast seda, kui kõik võimalused kõnealuse räha korduskasutamiseks olid ammendatud, hilisemad ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemisest, st 23. novembrist 2021. Järelikult ei ole need asjakohased kõnealuse rikkumise jätkumise hindamisel.

70 Lisaks, mis puudutab Horvaatia geoloogiainstituudi 2018. aasta juuni aruannet, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 45 ja millest nähtub väidetavalt, et olukord on analüüsitud potentsiaalselt mürgiste orgaaniliste ja anorgaaniliste parameetrite seisukohast rahuldav, siis piisab, kui tõdeda, et seda saab äärmisel juhul käsitada pelgalt ettevalmistava meetmena selleks, et kontrollida, kas kõnealust rähka saab kasutada ehituses kõrvalsaadusena. Seega ei ole see iseenesest piisav, et tagada direktiivi 2008/98 artikli 13 järgimine.

71 Neil asjaoludel tuleb nõustuda komisjoni etteheitega, et on rikutud direktiivi 2008/98 artiklit 13.

– *Etteheide, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 15 lõiget 1*

72 Direktiivi 2008/98 artikli 15 lõike 1 kohaselt „[võtavad liikmesriigid] vajalikud meetmed tagamaks, et iga esmane jäätmetekitaja või muu jäätmevaldaja viib ise läbi oma jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või laseb selle korraldada era- või avalikul jäätmekogujal“.

73 Kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia resolutsiooni punkti 1 kolmandas lõigus leidis Euroopa Kohus, et kuna Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid tagamaks, et Biljane Donje prügilasse ladestatud jäätmete valdaja viib ise läbi jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või laseb selle korraldada era- või avalikul jäätmekogujal, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 2008/98 artikli 15 lõikest 1.

74 Sellega seoses nähtub kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia punktidest 68 ja 69, et olukord, kus kõnealust rähka, mis kujutab endast „jäädet“ direktiivi 2008/98 artikli 3 punkti 1 tähenduses, ei ole alates selle ladestamisest Biljane Donje prügilasse 2010. aasta mais kuni komisjoni 18. novembri 2016. aasta ametlikus kirjas määratud tähtaja lõppemiseni töödeldud viisil, mis vähendab nende negatiivset mõju keskkonnale, sai tekkida vaid seetõttu, et Horvaatia Vabariik ei võtnud ega rakendanud siduvaid meetmeid, mille eesmärk on sundida esmast jäätmetekitajat või jäätmevaldajat ise jäätmete töötlust läbi viima või laskma seda teha mõnel direktiivi 2008/98 artikli 15 lõikes 1 nimetatud isikul.

75 Lisaks tuletas Euroopa Kohus kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia punktis 70 meelde kohtupraktikat, mille kohaselt ühelt poolt on omavalitsusüksused kohustatud järgima direktiivi 2008/98 artikli 15 lõikes 1 ette nähtud eeskirju ja nad võivad olla kohustatud viima ise läbi nende territooriumil asuvatest prügilatest pärinevate jäätmete töötluse või laskma seda teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või era- või avalikul jäätmekogujal, ning teiselt poolt on asjaomane liikmesriik kohustatud võtma vajalikud meetmed tagamaks, et omavalitsusüksused oma kohustusi täidavad.

76 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 66, ei ole antud juhul vaidlust selles, et kõnealune rähk oli endiselt ladustatud Biljane Donje prügilasse kõnealuse rikkumise jätkumise hindamisel aluseks võetaval kuupäeval, st 23. novembril 2021, ning et Euroopa Kohtu menetluse kirjaliku osa lõpetamise kuupäeval oli selle prügila saneerimine alles ettevalmistamisel. Sellest tuleb järeldada, et faktiline olukord, mille alusel Euroopa Kohus tuvastas direktiivi 2008/98 artikli 15 lõike 1 rikkumise, kestis kuni 23. novembrini 2021.

77 Kuna argumendid, mille Horvaatia Vabariik esitas selleks, et vaielda vastu komisjoni etteheitele, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 15 lõiget 1, kattuvad argumentidega, mis esitati sellele etteheitele vastu vaidlemiseks, mille kohaselt oli rikutud direktiivi artiklit 13, tuleb need tagasi lükata samadel põhjustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 69 ja 70.

78 Neil asjaoludel tuleb nõustuda komisjoni etteheitega, et on rikutud direktiivi 2008/98 artikli 15 lõiget 1.

79 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb tõdeda, et kuna Horvaatia Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks, on ta rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Rahalised karistused

Poolte argumendid

80 Leides, et Horvaatia Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks, teeb komisjon ELTL artikli 260 lõike 2 alusel ettepaneku määrata sellele liikmesriigile nii põhisumma kui ka päevamääraga karistusmakse.

81 Nende rahaliste karistuste summa kindlaksmääramisel tugineb komisjon 2023. aasta teatisele. Eelkõige märgib komisjon, et karistuste kindlaksmääramine peab põhinema sellistel aluskriteeriumidel nagu rikkumise raskus, kestus ja vajadus tagada sanktsiooni hoiatav toime selleks, et rikkumine ei korduks.

82 Mis puudutab esiteks rikkumise raskust, siis teeb komisjon ettepaneku määrata raskuskoefitsiendiks 6 vahemikus 1–20, võttes arvesse ühelt poolt rikkumise esemeks olevate liidu õigusnormide tähtsust ja teiselt poolt rikkumise mõju üld- ja erahuvidele.

83 Ühest küljest, mis puudutab kõnealuse rikkumise esemeks olevate liidu õigusnormide tähtsust, siis tuletab komisjon meelde, et direktiivi 2008/98 eesmärk on kaitsta keskkonda ja inimeste tervist jäätmete käitlemise, taaskasutamise ja ringlussevõtu sobivate tehnikate abil, et vähendada survet ressurssidele ja parandada nende kasutamist. Kõigepealt on selleks direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud tingimused, mis peavad olema täidetud, et ainet või eset, mis on saadud sellise tootmisprotsessi tulemusel, mille esmaseks eesmärgiks ei ole selle aine või eseme tootmine, saaks pidada kõrvalsaaduseks, mitte aga jäätmeks. Järgmiseks paneb direktiivi artikkel 13 liikmesriikidele positiivse kohustuse võtta vajalikud meetmed, et tagada jäätmete käitlemine viisil, mis ei sea ohtu inimese tervist ega kahjusta keskkonda, ei ohusta vett, õhku, pinnast, taimi ega loomi ega kahjusta paikkonda. Lõpuks kohustab direktiivi artikli 15 lõige 1 liikmesriike tagama, et esmane jäätmetekitaja või jäätmevaldaja viib ise läbi oma jäätmete töötluse või laseb töötluse teha vahendajal, asutusel või ettevõtjal, kes tegeleb jäätmetöötlustoimingutega, või era- või avalikul jäätmekogujal.

84 Teisest küljest, mis puudutab kõnealuse rikkumise mõju üld- ja erahuvidele, siis väidab komisjon, et kõnealune rikkumine on raske, kuna Horvaatia Vabariik on rikkunud mitut direktiivist 2008/98 tulenevat põhikohustust, mille järgimine on keskkonnakahju ja inimeste tervise ohustamise vältimise ning ringmajanduse poliitika eesmärkide saavutamise eeltingimus.

85 Komisjoni sõnul on kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia osa väljakujunenud kohtupraktikast, mis käsitleb direktiivis 2008/98 ette nähtud põhikohustusi; seda tuleb rikkumise raskuse hindamisel pidada raskendavaks asjaoluks.

86 Lisaks täpsustab komisjon, et kõnealune prügila asub Biljane Donje külas, mis kuulub haldusjaotuse seisukohast Benkovaci linna juurde, kus elab umbes 10 000 elanikku, ning kus alates 2010. aastast on ligikaudu 140 000 tonni piima töötlemise jääke – ferromangaan ja ränimangaan – otse maapinnale ladestatud vähem kui 50 meetri kaugusel elumajadest. Kuna selles kohtuotsuses tuvastati, et kõnealuste jäätmete prügilasse ladestamine rikub kohustust tagada jäätmete prügilasse ladestamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega kahjusta keskkonda, võib nimetatud kohtuotsuse täitmata jätmine põhjustada olulist ja korvamatut kahju inimeste tervisele ja keskkonnale. Samuti märgib komisjon Euroopa Kohtu praktikale tuginedes, et jäätmete kuhjamine tingib juba enne seda, kui need muutuvad tervisele ohtlikuks – arvestades eelkõige piirkondade või prügilate piiratud võimet jäätmeid vastu võtta –, ohu keskkonnale, mistõttu nimetatud

kohtuotsuse täitmata jätmine muudab etteheidetava rikkumise veelgi raskemaks. Lisaks võib ebaseadusliku prügila olemasolu põhjustada füüsilistele isikutele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele ka majanduslikku ja muud kahju.

87 Komisjon leiab, et kuigi käesoleval juhul on tegemist direktiivi 2008/98 vääralt kohaldamise erijuhtumiga, tuleb arvesse võtta asjaolu, et selle direktiivi rikkumine ja seega selle negatiivne mõju on kestnud pikka aega.

88 Lisaks tuleb arvesse võtta rikkumise laadi, täpsemalt asjaolu, et Horvaatia Vabariik jätkas direktiivist 2008/98 tulenevate kohustuste täitmise asemel – milleks kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia teda kohustas – liidu õiguse väära kohaldamist veel kuni neli aastat pärast selle kohtuotsuse kuulutamist ja kuni rohkem kui kümme aastat pärast kõnealuste jäätmete prügilasse ladestamist.

89 Mis puudutab teiseks rikkumise kestust, siis märgib komisjon, et vastavalt 2023. aasta teatise punktile 3.3 väljendatakse kestuskoefitsienti kordajana vahemikus 1–3 ning see arvutatakse määraga 0,10 kuus alates liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastava Euroopa Kohtu esimese kohtuotsuse kuupäevast. Käesoleval juhul on 2. maist 2019, mil kuulutati kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia, kuni 15. veebruarini 2023, mil komisjon otsustas pöörduda Euroopa Kohtusse, möödunud 45 kuud. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku määrata kõnealuse rikkumise kestuskoefitsiendiks 3.

90 Mis puudutab kolmandaks vajadust tagada karistuse hoiatav mõju, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi maksevõimet, siis täpsustab komisjon, et vastavalt 2023. aasta teatise punktile 3.4 kajastub see hoiatav mõju teguris n, mis on Horvaatia Vabariigi puhul 0,14.

91 Seetõttu teeb komisjon ühelt poolt ettepaneku kasutada põhisumma arvutamiseks päevasummat 840 eurot, mis saadakse, kui põhisumma arvutamisel kasutatava kindla suurusega summa – milleks on 2023. aasta teatise I lisa punkti 2 kohaselt 1000 eurot – korrutatakse raskuskoefitsiendiga 6 ja teguriga n, mis on 0,14. Sama teatise punkti 4.2.1 kohaselt tuleb see päevasumma korrutada nende päevade arvuga, mille jooksul rikkumine kestis. Komisjon märgib, et sel viisil saadud põhisumma tuleb määrata tingimusel, et see summa on suurem kui 392 000 eurot, mis on Horvaatia Vabariigi puhul nimetatud I lisa punktis 5 ette nähtud minimaalne põhisumma.

92 Teiselt poolt teeb komisjon ettepaneku määrata karistusmakse suuruseks 7560 eurot päevas; see summa saadakse nii, et 2023. aasta teatise I lisa punktis 1 ette nähtud kindla suurusega summa, mida kasutatakse karistusmakse arvutamisel ja mis on 3000 eurot päevas, korrutatakse raskuskoefitsiendiga 6, kestuskoefitsiendiga 3 ja teguriga n, mis on 0,14.

93 Horvaatia Vabariik vaidlustab komisjoni pakutud põhisumma arvutamise meetodi ja juhuks, kui Euroopa Kohus otsustab määrata ühe põhisumma, palub ta Euroopa Kohtul võtta selle summa arvutamisel lähtepunktiks mõni hilisem kuupäev, mitte kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia kuulutamise kuupäev, võttes arvesse selle kohtuotsuse täitmiseks mõistlikult vajalikku aega. Igal juhul tuleks põhisumma määrata märkimisväärselt väiksemas summas kui väljapakutud summa.

94 Mis puudutab esiteks kõnealuse rikkumise raskuskoefitsienti, siis leiab Horvaatia Vabariik, et see peaks olema oluliselt madalam kui väljapakutud raskuskoefitsient 6.

95 Liikmesriik väidab, et olles teadlik Euroopa Liidu keskkonnapoliitika eesmärkidest, toetab ta pidevalt lahendusi, millel on vastavalt direktiivi 2008/98 eesmärkidele parim üldine keskkonnamõju, ning et ta on selle direktiivi oma riigisisestesse õigusnormidesse täielikult üle võtnud.

96 Mis puudutab konkreetsemalt kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmata jätmise mõju üld- ja erahuvidele, siis väidab Horvaatia Vabariik, et Biljane Donje prügilas tehtud analüüside tulemusel ei ilmnenud otsest ohtu inimeste elule ja tervisele ega keskkonnale kõnealuse räha ladestamise kohas ja selle läheduses, ning lisab, et komisjoni väited, mis on seotud majandusliku ja muu kahju tekkimise ohuga füüsilistele isikutele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele, on üldist laadi ning neid ei ole tõenditega põhistatud.

97 Lisaks palub Horvaatia Vabariik Euroopa Kohtul võtta arvesse asjaolu, et kõnealune rikkumine puudutab ainult Biljane Donje prügilat, et kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia on esimene ja ainus kohtuotsus, mille Euroopa Kohus on teinud Horvaatia Vabariigi vastu liidu õigusest tulenevate kohustuste rikkumise tõttu, ning et tegemist on esimese menetlusega, mis on selle liikmesriigi vastu algatatud ELTL artikli 260 lõike 2 alusel.

98 Teiseks, mis puudutab kõnealuse rikkumise kestuskoefitsienti, siis leiab Horvaatia Vabariik, et see tuleb määrata kõige madalamal tasemel.

99 Liikmesriik viitab ettenägematutele asjaoludele, mis leidsid aset ajal, mil loodi Biljane Donje prügilas jäätmete kõrvaldamiseks ja kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks vajalikud tingimused. Ühelt poolt oli ajavahemikul 2020–2022 COVID-19 pandeemiaga seoses võetud piiravate meetmete tõttu võimatu kavandatud tegevust ettenähtud tähtajaks lõpule viia. Teiselt poolt märgib see liikmesriik, et tema territooriumil toimus 2020. aasta märtsis ja detsembris mitu laastavat maavärinat ning et maakorralduse, ehituse ja riigivara ministeerium (Horvaatia), kelle ülesanne oli viia läbi kõnealuse räha võimaliku korduskasutamisega seotud teadusuuringuid, pidi kiiresti suunama suurema osa oma ressurssidest ümber prioriteetsetele taastamis- ja majutusprogrammidele; see raskendas kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks vajalike meetmete elluviimist.

100 Lisaks leiab Horvaatia Vabariik, et arvesse tuleb võtta seda, et kogu rikkumise vältel olid tema ametiasutused komisjoni talitustele kättesaadavad teabe esitamiseks kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmise kohta, ning tegutsesid seega heas usus ja lojaalse koostöö põhimõtet täielikult järgides.

101 Kolmandaks, mis puudutab Horvaatia Vabariigi maksevõimet, siis väidab ta, et käesoleva kohtuotsuse punktis 99 nimetatud erandlikel asjaoludel oli negatiivne mõju tema majandusnäitajatele, täpsemalt tema SKP kasvule. Lisaks on inflatsioonimäär liikmesriigis alates 2021. aasta lõpust märkimisväärselt tõusnud.

102 Karistusmakse määramise nõude kohta väidab Horvaatia Vabariik, et ta võttis kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks vajalikud meetmed. Ta kinnitas nimelt ühemõtteliselt hiljemalt 2023. –2028. aasta jäätmekava vastuvõtmisega ning Horvaatia valitsuse 24. augusti 2023. aasta otsusega Biljane Donje prügila saneerimise kohta oma kavatsust see prügila saneerida. Liikmesriik lisab, et ta lisas kostja vastusele meetmed, mille kohaldamist ta jätkab kõnealuste jäätmete lõpliku kõrvaldamiseni.

103 Seetõttu leiab Horvaatia Vabariik, et karistusmakse kindlaksmääramine ei ole käesoleval juhul vajalik. Teise võimalusena, juhuks kui Euroopa Kohus otsustab määrata karistusmakse, palub see liikmesriik Euroopa Kohtul määrata karistusmakse oluliselt väiksemas summas kui see, mille pakkus välja komisjon.

104 Mis puudutab täpsemalt karistusmakse perioodilisust, siis palub Horvaatia Vabariik Euroopa Kohtul määrata karistusmakse, mis arvutatakse kuuekuuliste ajavahemike eest, vähendades iga sellise ajavahemikuga seotud kogusummat vastavalt prügila saneerimisel tehtud edusammudele.

Euroopa Kohtu hinnang

105 Kõigepealt tuleb meenutada, et ELTL artikli 260 lõikes 2 ette nähtud menetluse eesmärk on ajendada oma kohustusi rikkunud liikmesriiki täitma liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsust ja seega tagada liidu õiguse tõhus rakendamine, ning nimetatud sättes ette nähtud meetmed ehk karistusmakse ja põhisumma taotlevad mõlemad sama eesmärki (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

106 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt sõltub karistusmakse ja põhisumma kohaldamine sellest, kuivõrd need suudavad konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades saavutada taotletavat eesmärki, ning neil asjaoludel ei ole välistatud kahte liiki karistuste kasutamine (17. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-367/14, EU:C:2015:611, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Kui karistusmakse määramine näib eriti sobiv, et ajendada liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puudumisel jääks pigem püsima, siis põhisumma väljamõistmine tugineb pigem selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avaldab era- ja üldhuvidele, ja seda eelkõige juhul, kui rikkumine on jätkunud pika aja vältel pärast kohtuotsust, millega see esimest korda tuvastati (17. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-367/14, EU:C:2015:611, punkt 115 ja seal viidatud kohtupraktika).

108 Euroopa Kohtul on seega õigus määrata talle kõnealuses valdkonnas antud kaalutlusõiguse teostamisel kumulatiivselt nii karistusmakse kui ka põhisumma (17. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-367/14, EU:C:2015:611, punkt 116 ja seal viidatud kohtupraktika).

109 Euroopa Kohus peab tema menetluses olevas igas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust ajendavuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised karistused eeskätt selleks, et ära hoida liidu õiguse sarnaste rikkumiste kordumine (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

110 Komisjoni ettepanekud ei ole seega Euroopa Kohtu jaoks siduvad ning kujutavad endast pelgalt tarvilikku lähtepunkti. Samuti ei ole komisjoni teatistes sisalduvate suunistega sarnased suunised Euroopa Kohtu jaoks siduvad, kuid need aitavad tagada komisjoni tegevuse läbipaistvuse, ettenähtavuse ja õiguskindluse (12. märtsi 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia (Sardiinia majutussektoris õigusvastaselt antud abi), C-576/18, EU:C:2020:202, punkt 136 ja seal viidatud kohtupraktika).

– *Põhisumma*

111 Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb igal konkreetsel juhtumil põhisumma välja mõista ja selle suurus vajaduse korral kindlaks määrata lähtuvalt kõigist tähtsust omavatest asjaoludest, mis puudutavad nii tuvastatud rikkumise tunnuseid kui ka selle liikmesriigi enda suhtumist, keda ELTL artikli 260 alusel algatatud menetlus puudutab. See säte annab Euroopa Kohtule selles osas ulatusliku kaalutlusõiguse otsustada, kas selline karistus määrata või mitte, ja vajaduse korral määrata kindlaks selle suurus (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).

112 Võttes arvesse kõiki õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, mille põhjal on tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine, on Euroopa Kohus käesoleval juhul seisukohal, et liidu õiguse sarnaste rikkumiste kordumise tõhusaks ärahoidmiseks on vaja võtta selline hoiatav meede nagu põhisumma väljamõistmine.

113 Sellega seoses tuleb täpsemalt arvesse võtta, et Horvaatia Vabariik ei ole teinud märkimisväärseid edusamme ei kohtueelse menetluse ega ka Euroopa Kohtu menetluse ajal, et tagada kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täies ulatuses täitmine, ning nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 59, tegi Horvaatia valitsus otsuse Biljane Donje prügila saneerimise kohta alles pärast käesoleva hagi esitamist. Lisaks ei ole see liikmesriik vaidlustanud asjaolu, et Euroopa Kohtu menetluse kirjaliku osa lõpetamise kuupäeval olid kõnealused jäätmed endiselt prügilas ladestatud samal viisil ja samasse kohta ning et sel kuupäeval oli saneerimine alles ettevalmistamisel.

114 Neil asjaoludel peab Euroopa Kohus oma kaalutlusõigust kasutades määrama põhisumma kindlaks nii, et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ning teiselt poolt tuvastatud rikkumisega ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega proportsionaalne. Selles osas on tähtsust sellistel asjaoludel nagu tuvastatud rikkumise raskusaste ja ajavahemik, mille jooksul rikkumine kestis alates selle kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast, millega rikkumine tuvastati, samuti asjaomase liikmesriigi maksevõime (28. septembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ühendkuningriik (gaasiõlide erimärgistamine), C-692/20, EU:C:2023:707, punkt 96).

115 Esimesena tuleb seoses käesoleva hagiavalduse esemeks oleva rikkumise kestusega märkida, et seda peab hindama selle hetke seisuga, mil Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindab, mitte selle hetke seisuga, mil komisjon pöördus Euroopa Kohtusse (vt selle kohta 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuuleelektrijaam), C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 122).

116 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 113, ei olnud käesolevas asjas etteheidetav rikkumine veel lõppenud kuupäevaks, mil Euroopa Kohus hindas faktilisi asjaolusid. Seega tuleb asuda seisukohale, et see rikkumine on jätkunud alates 2. maist 2019, mil kuulutati kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia, st peaaegu kuus aastat, mis kujutab endast märkimisväärset kestust (vt analoogia alusel 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 106).

117 Teisena, mis puudutab rikkumise raskust, siis tuleb märkida, et kohustus kõrvaldada jäätmed viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega kahjusta keskkonda, kuulub liidu keskkonnapoliitika eesmärkide hulka, nagu see tuleneb ELTL artiklist 191 (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-653/13, EU:C:2015:478, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika). Mis puudutab

täpsemalt direktiivi 2008/98 artikleid 5, 13 ja 15, siis nagu komisjon oma menetlusdokumentides märkis, on nendes ette nähtud põhikohustused, et saavutada selle direktiivi eesmärk, milleks on tagada keskkonna ja inimeste tervise kaitse, eelkõige jäätmete tekitamise ja käitlemise ebasoodsa mõju vältimise või vähendamise teel.

118 Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et keskkonna kahjustamine tuleneb loomuldasa jäätmete olemasolust prügilas – seda olenemata nii jäätmete liigist kui ka sellest, et need jäätmed ei ole ohtlikud ega mürgised – ning et jäätmete kuhjamine tingib juba enne seda, kui need muutuvad tervisele ohtlikuks, ohu keskkonnale (kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et kui rikkumine ja eelkõige Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmine võib kahjustada keskkonda ja ohustada inimeste tervist, tuleb sellist rikkumist pidada eriti raskeks (14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia (prügila sulgemine), C-109/22, EU:C:2023:991, punkt 61).

119 Käesolevas asjas tuleb tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumist seega pidada eriti raskeks.

120 Rikkumise raskust suurendab asjaolu, et kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia puudutab direktiivis 2008/98 ette nähtud põhikohustusi ning et Horvaatia Vabariik seadis Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmiseks ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid liikmesriikide kohustusi rikkudes kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmise sõltuvusse kõnealuse räha omadusi käsitleva ekspertiisi järeldustest, eirates selle kohtuotsuse järeldusi. Lisaks tuleb raskendava asjaoluna arvesse võtta seda, et rähka, mille kogumass on ligikaudu 140 000 tonni ja kogumaht üle 76 000 m^3, oli Biljane Donje külas elumajade läheduses juba pikemat aega alusetult prügilas ladestatud ilma pädevate riigisiseste asutuste märkimisväärse sekkumiseta, ning seda, et selle liikmesriigi mainitud ekspertiis näitas, et kõnealuse räha puhul esineb kahjulike ainete keskkonda sattumise oht ning et ohtlike ainete sisaldus ja radioaktiivsus on lubatud tasemest kõrgem. Kõnealuse rikkumise raskuse puhul tuleb arvesse võtta ka asjaolu, et liikmesriik ei näinud ette direktiivi 2008/98 nõuete täies ulatuses täitmist enne 2025. aasta augustit, st ligikaudu 12 aastat pärast kuupäeva, mil sellest direktiivist tulenevad kohustused muutusid tema suhtes kohaldatavaks ühinemise järel liiduga, mis on eriti pikk ajavahemik (vt analoogia alusel 14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia (prügila sulgemine), C-109/22, EU:C:2023:991, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

121 Horvaatia Vabariigi argumente, millega ta põhjendab oma palvet vähendada kõnealuse rikkumise raskuskoefitsienti, ei saa esiteks asjaolu, et see liikmesriik on direktiivi 2008/98 oma õiguskorda täielikult üle võtnud, võtta arvesse kergendava asjaoluna, kuna käesoleva menetluse ese ei ole mitte selle direktiivi üle võtmata jätmine, vaid sellise Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmine, millega tuvastati sellest direktiivist tulenevate kohustuste rikkumine.

122 Teiseks, arvestades ohtu, mida kõnealune rikkumine käesoleva kohtuotsuse punktides 117 ja 118 viidatud kohtupraktikat arvestades endast kujutab kõnealuste oluliste üldhuvide jaoks, mis on seotud keskkonna ja inimeste tervise kaitsega, ei saa asjaolu, et Horvaatia ametiasutuste tehtud analüüside tulemusel ei ilmnenud mingit otsest ohtu inimeste elule ja tervisele ega keskkonnale Biljane Donje prügilas ja selle läheduses, ega asjaolu, et füüsilistele isikutele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele ei ole tekitatud mingit majanduslikku ega muud kahju, viia kõnealuse rikkumise raskuse vähem range hindamiseni.

123 Kolmandaks on aga tõsi, et kõnealune rikkumine, mis puudutab kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmata jätmist, puudutab ainult Biljane Donje prügilat. Seda asjaolu tuleb aga kaaluda ühelt poolt asjaoluga, et see liikmesriik ei ole kõnealuse prügila puhul teinud selle kohtuotsuse

täitmisel mingeid märkimisväärseid edusamme alates esimesest liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusest Euroopa Kohtus kuni kuupäevani, mil Euroopa Kohus hindas faktilisi asjaolusid. Järelikult on kahju, mida etteheidetava rikkumise tõttu jätkuvalt põhjustatakse inimeste tervisele ja keskkonnale, sama oluline kui kahju, mida tekitas algne liikmesriigi kohustuste rikkumine, mis tuvastati kohtuotsuses komisjon *vs.* Horvaatia (vt analoogia alusel 2. detsembri 2014. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-378/13, EU:C:2014:2405, punkt 56). Teiselt poolt tuleneb Horvaatia Vabariigi esitatud menetlusdokumentidest, et hoolimata kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia kuulutamisest jättis see liikmesriik jätkuvalt tähelepanuta asjaolu, et kõnealune rähk on jääde, mitte kõrvalsaadus, eirates sellega Euroopa Kohtu poolt selles kohtuotsuses antud kvalifikatsiooni.

124 Neljandaks tuleb märkida, et kuigi ei saa välistada, et Horvaatia Vabariigi viidatud asjaolud, mis on seotud COVID-19 pandeemia ning 2020. aasta märtsi ja detsembri maavärinaga, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 99, võisid põhjustada teatavaid viivitusi kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmisel, ei muuda see tõsiasja, et nende sündmuste toimumise ajal ja isegi hiljem kuni 2023. aasta augustini võetud või kavandatud meetmed võeti või kavandati eesmärgiga analüüsida kõnealuse räha korduskasutamise võimalikkust, mis tõi kaasa selles kohtuotsuses tuvastatud rikkumise jätkumise. Seega ei saa need erilised asjaolud mõjutada kõnealuse rikkumise raskuse hindamist.

125 Viiendaks tuleb pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia kuulutamist võetud eri meetmeid arvestades märkida, et Horvaatia Vabariik jätkas sama käitumist nagu see, mille kohta tehti see kohtuotsus, taludes pika aja jooksul Biljane Donje prügilas väga suure koguse kõnealuse räha ladestamist põhjendusel, et seda rähka võib olla võimalik kasutada ehitusmaterjalina, samas kui selline kasutus ei olnud kindel. Sellises olukorras ei saa seda, et kõnealune liikmesriik tegi käesolevas menetluses komisjoni talitustega koostööd, pidada kergendavaks asjaoluks.

126 Samas tuleb kergendava asjaoluna arvesse võtta tõika, et kohtuotsus komisjon *vs.* Horvaatia on esimene otsus, mille Euroopa Kohus on teinud Horvaatia Vabariigi vastu ELTL artikli 258 alusel, ning et käesolev menetlus on ühtlasi esimene menetlus, mis on ELTL artikli 260 lõike 2 alusel selle liikmesriigi vastu algatatud, ja seda hoolimata sellest, et kõnealuse liikmesriigi ühinemine liiduga toimus suhteliselt hiljuti (vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi, C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 55, ja 14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia (prügila sulgemine), C-109/22, EU:C:2023:991, punkt 63).

127 Kolmandana, Horvaatia Vabariigi maksevõime puhul tegi komisjon ettepaneku võtta 2023. aasta teatise punktide 3.4 ja 4.2 kohaselt kahe kolmandiku arvutuse puhul arvesse selle liikmesriigi SKPd võrreldes liikmesriikide keskmise SKPga ja ühe kolmandiku arvutuse puhul demograafilise kriteeriumina selle liikmesriigi rahvaarvu võrreldes liikmesriikide rahvaarvu keskmisega.

128 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu hiljutisest praktikast, et asjaomase liikmesriigi maksevõime kindlaksmääramisel ei saa teguri n – mis näitab asjaomase liikmesriigi maksevõimet võrreldes teiste liikmesriikide maksevõimega – arvutamise meetodis arvesse võtta demograafilist kriteeriumi 2023. aasta teatise punktides 3.4 ja 4.2 ette nähtud viisil (25. aprilli 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (rikkumisest teavitajate direktiiv), C-147/23, EU:C:2024:346, punkt 86).

129 Seega tuleb Horvaatia Vabariigi maksevõime kindlaksmääramisel tugineda tema SKP-le kui peamisele tegurile, võtmata arvesse selle liikmesriigi rahvaarvu. Lisaks tuleb arvesse võtta Horvaatia Vabariigi argumente, mis puudutavad selle liikmesriigi asjaomaste majandusnäitajate

ebasoodsat arengut kõnealuse rikkumise ajal. Järelikult tuleb arvesse võtta ka sama liikmesriigi SKP hiljutist arengut selle kuupäeva seisuga, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 131 ja seal viidatud kohtupraktika).

130 Eeltoodud kaalutlusi arvestades peab Euroopa Kohus sobivaks määrata põhisumma suuruseks 1 000 000 eurot.

– *Karistusmakse*

131 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on karistusmakse määramine üldjuhul õigustatud vaid siis, kui eelneva kohtuotsuse täitmata jätmises seisnev rikkumine kestab kuni ajani, mil Euroopa Kohus asjaolusid hindab (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 135 ja seal viidatud kohtupraktika).

132 Nagu on tuvastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 116, kestis käesoleval juhul tuvastatud rikkumine ajani, mil Euroopa Kohus käesoleva juhtumi asjaolusid hindas.

133 Neil asjaoludel on Horvaatia Vabariigilt karistusmakse väljamõistmine sobiv rahaline meede, et ajendada teda võtma vajalikud meetmed tuvastatud rikkumise lõpetamiseks ja kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täies ulatuses täitmise tagamiseks.

134 Selle kohta tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et karistusmakse tuleb määrata vastavalt sellele, millist ajendavuse määra on tarvis, et asjaomane liikmesriik muudaks oma käitumist ja lõpetaks talle süüks arvatud rikkumise (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 138 ja seal viidatud kohtupraktika).

135 Euroopa Kohtul tuleb talle kõnealuses valdkonnas antud kaalutlusõigust teostades määrata karistusmakse nii, et see vastaks ühelt poolt asjaoludele ning oleks teiselt poolt proportsionaalne tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumise ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 139 ja seal viidatud kohtupraktika).

136 Karistusmakse summa kindlaksmääramisel on põhitegurid, mida tuleb arvesse võtta, et tagada karistusmakse sunnijõud liidu õiguse ühetaolise ja tõhusa kohaldamise eesmärgil, üldjuhul rikkumise raskus, kestus ja asjaomase liikmesriigi maksevõime. Nende kriteeriumide kohaldamisel tuleb arvesse võtta eelkõige asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmise mõju era- ja üldhuvidele ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustusi (13. juuni 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari (rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmine II), C-123/22, EU:C:2024:493, punkt 141 ja seal viidatud kohtupraktika).

137 Asjaolud, mida tuleb arvesse võtta, nähtuvad käesolevas kohtuasjas eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 116–122 ja 124–129 esitatud põhjendustest, mis käsitlevad rikkumise raskust ja kestust ning Horvaatia Vabariigi maksevõimet. Lisaks tuleb arvesse võtta seda, et selle liikmesriigi prognoosi kohaselt ei tohiks kõnealuste jäätmete täielik kõrvaldamine toimuda enne 2025. aasta augustit, st ligikaudu 15 aastat pärast nende ladestamist Biljane Donje prügilasse.

138 Lõpuks ei saa rahuldada Horvaatia Vabariigi palvet määrata kahanev karistusmakse, mis arvutatakse poolaasta põhjal. Kuna tuvastatud rikkumine puudutab ainult ühte prügilat, saab keskkonna ja inimeste tervise vähem ulatusliku kahjustamise tuvastada alles pärast seda, kui see liikmesriik on kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täies ulatuses täitnud.

139 Eeltoodut arvestades tuleb Horvaatia Vabariigilt komisjoni kasuks välja mõista karistusmakse 6500 eurot iga kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia täitmiseks vajalike meetmete võtmisega hilinetud päeva eest alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni selle kohtuotsuse täies ulatuses täitmiseni.

Kohtukulud

140 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Horvaatia Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

1. **Kuna Horvaatia Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid 2. mai 2019. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia (Biljane Donje prügila) (C-250/18, EU:C:2019:343) täitmiseks, on ta rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista Horvaatia Vabariigilt Euroopa Komisjoni kasuks välja põhisumma 1 000 000 eurot.**

3. **Juhul, kui käesoleva kohtuotsuse resolutsiooni punktis 1 tuvastatud rikkumine jätkub käesoleva kohtuotsuse kuulutamise kuupäeval, mõista Horvaatia Vabariigilt Euroopa Komisjoni kasuks välja karistusmakse 6500 eurot iga 2. mai 2019. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia (Biljane Donje prügila) (C-250/18, EU:C:2019:343) täitmiseks vajalike meetmete võtmisega hilinetud päeva eest alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni 2. mai 2019. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Horvaatia (Biljane Donje prügila)** (C-250/18, EU:C:2019:343**) täies ulatuses täitmiseni.**

4. **Mõista kohtukulud välja Horvaatia Vabariigilt.**

Allkirjad